

Úttörőházunk honismereti szakköre szót kér

Szakkörünk 1974-ben alakult a szekszárdi II. sz. Általános Iskolában, *Bíró Mártonné* vezetésével. Tagjaink jó részt felső tagozatosokból kerültek ki, de szívesen láttuk az érdeklődő alsó tagozatosokat is.

Szekszárd és környéke híres bortermelő vidék. Még a rómaiak honosították meg itt a szőlőt. Ezért úgy gondoltuk, érdemes lenne felkutatni a szőlőművelés és borkészítés hagyományait, eszközeit. Szüreti dalokat is tanultunk pl. „Ettém szőlőt, most érik...”

A következő évben a Magyar Úttörők Szövetsége megalakulásának 30. évfordulója tiszteletére csapatkrónikát készítettünk. Célunk csapatunk történetének megismerése és részletes ismertetése volt. Nagyon sok újságot lapoztunk át, igyekeztünk minél több olyan verset, szemelvényt, prózai művet felkutatni, amely az úttörőmozgalomról szól. Régi úttörőkkel és csapatvezetőkkel beszélgettünk arról, hogy milyen volt a gyerekek élete régen, mivel játszottak, milyen feladataik voltak. Ezeket az adatokat összehasonlíthattuk mostani munkánkkal. Úttörődalokat, játékokat, csatkiáltásokat gyűjtöttünk

A gyűjtött anyagból néhány érdekesség:

Az úttörőcsapat a szekszárdi általános iskolában alakult meg 1947. december 17-én. Első vezetője *Komlóssy*

Margit volt. Eleinte csak öten jelentkeztek a diákok közül, később azonban már szép számmal dicsekedhettek. Rongyabdakészítési versenyt, rajzolási versenyeket rendeztek, verset mondtak, énekeltek. Az iskolában a tantermek berendezését: asztalokat, padokat hozták rendbe. Tavasszal kirándulni mentek a Sió-partra, Ócsénybe. 1955-ben hálázászlót készítettek, amelyet a Szovjetunióba küldtek. Részt vettek a „Gyűsd a vasat” akcióban is, a Dunai Vasműnek gyűjtve a vasat, fémhulladékokat. Munkánkat sokban segítette *Ambrus Péter*, *Szabó Józsefné*, *Babits Istvánné*, és a jelenlegi csapatvezető: *Rehák Róbert*.

1976-ban szakkörünk székhelye a nemrég megnyílt Városi Úttörőházba került, ahol külön termet kaptunk. Ebben az évben a Magyar Úttörő Szövetség Tolna megyei Elnöksége, a Városi Úttörőelnökség, a Szekszárdi Városi Úttörőház és Béri Balogh Ádám Megyei Múzeum pályázatot hirdetett népi gyermekjátékok készítésére.

Ennek a pályázatnak — mint ahogy a neve is mutatja — az volt a célja, hogy felkutassuk, összegyűjtsük azokat a játékokat, melyekkel szüleink, nagyszüleink játszottak. Ők nem kaptak szép, vásárolt babákat, autókat, társasjátékokat, hanem maguk készítette játékokkal játszottak. Textilhulladékból, kukoricacsutkából és -szárból, burgonyából, elhasznált mosófából, főzőkanálból, papírból készítették a babákat, bababútorokat, különböző állatokat, kis kocsikat. A gyűjtésbe most már nemcsak idegeneket, hanem szüleinket is bevontuk, akik örömmel meséltek gyermekkoruk játékaikról. A gyűjtött játékok adatait a szokásos módon egy-egy nevezési lapra írtuk. Természetesen nemcsak a tárgyi játékok érdekelték bennünket, hanem a szabadban játszhatóak is. A gyűjtési körzet Szekszárd

és környéke: Sióagárd, Kakasd, Ócsény.

A játékgyűjtésben azonban nem elégedtünk meg azzal, hogy hogyan csinálták a játékszereket, hanem meghívott vendégeink segítségével mi magunk is megpróbálkoztunk elkészítésükkel.

Külön szeretném megemlíteni *Fábián Agostonné Mári néni* és *Sebestyén Ádámné* segítségét, mindketten Kakasdról jöttek hozzánk, amikor nyílt szakköri foglalkozásra hívtuk meg őket. A foglalkozást az úttörőház dísztermében tartottuk meg, melyet az ide látogató pártások nagy érdeklődéssel néztek végig és be is kapcsolódtak a beszélgetésünkbe. Mári néni népviseletbe öltözött és ismertette a ruhadarabok nevét. Így a nyelvjárást is elsajátíthattuk. Aztán mesét mondott, melyet felvettünk magnóra.

Sebestyén Áadámné „laptaverőzni” tanítja a szakköri tagokat.

A *laptaverőzés* nevű játékot is tőle tanultuk meg. Egy rongylabda és két deszkadarabból való ütő kell hozzá. A játékosok 2 csoportra oszlanak, az elsőknél az ütők vannak, az egyik hátulsónál pedig a labda. A földön az első játékosok mellett egy-egy lyuk van. A hátsó ember dobja a labdát, amit az ellenfélnek vissza kell ütni. A két ütőjátékos összeveri az ütőt és azt mondja:

„hiriba”, majd a lyukba teszik az ütőjüket. Ha a hátsó játékos el tudja kapni a labdát és előbb ér vele a lyukhoz, akkor ő lesz az ütőjátékos.

Sebestyén Áadámnétől mondókát tanultunk:

Egy kendőbe két begybe
Szól a rigó erdőbe
Csirr-csurr Szabó Pál
Te eriggy ki és hunyjál.
Egyet hunyok,
kettőt hunyok
harmadikra megindulok.
Szabad-e?

Kajtár Antalné, aki szekszárdi nyugdíjas, kukoricaszárból készíthető állatfigurákat mutatott nekünk. Mi is készítettünk ilyeneket. A buba nevű játék elkészítését Mári nénitől tanultuk. Csöves kukoricát póka-kötővel átkötötte és altatóval ringatta:

Csicsijja bubája
jön már az anyája

Az egyik szakköri foglalkozáson — melyre *Ódor János* népművelőt hívtuk meg — film készült rólunk.

Év vége felé Sióagárdra látogattunk el, *Tóth Jánosné* lakásán töltöttünk egy kedves délutánt. A 76 éves Örzse nénitől körjátékokat tanultunk és népi szokásokhoz kötődő mondókákat.

A játszási lehetőségek mellett alkalmunk volt az embereket, az életformákat, a szokásokat, a hagyományt is megismerni. Kevesen, de igen aktívan dolgoztunk egész évben.

Szeretnénk pajtásainknak átadni tapasztalatainkat, hogy mind szélesebb körben és többen dolgozhassunk e téren.

Ez évi munkánk eredménye a megyei pályázaton: kollektív II. és csoportjáték I. díj.

Nedők Márta

